

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Szerkesztőség: Kaziney-utca 1. szám, földszint, balra.
Hirdetéseket díjazás szerint.
Egyes szám 5 kr. ünnep- és vasárnap utáni szám 3 kr.

Megjelen hétfőn és ünnepek után is.

Előfizetési árak:

Helyben hazhoz hordva:	
Egy évre	12 frt.
Fél évre	6 " "
Negyed évre	3 frt.
Egy órára	1 frt.
Vidékre postán küldve:	
Egy évre	14 frt - kr.
Fél évre	7 frt - kr.
Negyed évre	3 frt 50 kr.
Egy órára	1 frt 20 kr.

Hirdetések helyben fizetendők.

Felhívás.

Az aradvárosi szabadelvű pártnak tagjait tisztelettel felhívjuk: szíveskedjenek — neveiknek a törzskönyvből leendő bejegyzése végett, a párt irodájában (Deák Ferencz-utca, Heim-ház) megjelenni.

A pártiroda minden nap délelőtt 11—12 óráig és délután 5—7 óráig nyitva van.

Az elnökség.

A választások előtt.

Arad, június 14.

(tj.) Az 1878. évi választások a boszniai véres napok hatása alatt várakozó megerősítették a függetlenségi pártot. Káprázatos jelszavak, ügyes agitáló és szervező képesség, a kortes eszközök kevésbé lelkiismeretes változtatása e párt számbeli erélyt több-kévesé máig is fenntartották. De maga e párt s vele az egész ország, a jelenleg folyó választási mozgalmakból egy sajátos tapasztalatot kezd levonni, s ez az, hogy a magyar népi éleltség és rendkívül finom politikai érzelme kezd átlátni, hogy azok a szép szavak és csillámló phrázisek, melyeket a széلبalı urak minden alkalommal világgá bocsátanak, nem egyebet íves malasztnál; hogy a nép kezd észrevenni, hogy kevesebb, de realis ígért, mindig többet nyom a latban a soknál, mely elérhetlen, hogy e nép a ködök és légvárak országából szívesen ereszkedik le a tényleges állapotok szilárd és ingathatlan talajára. Ehhez járul még, hogy a széلبalı minden válogatás és megfontolás nélkül élt a demagogia két-élű fegyverével, nem számolva azon historiai igazsággal, hogy a demagogia mindenütt és mindenhol önmagában hordja a legbiztosabb ellenszert, mely abban áll, hogy gyorsan és biztosan abbaja magát. S ha figyelemmel kísérjük a jelenleg folyó választási mozgalmakat, még mit tapasztalunk? Azt, hogy a széلبalı főleg a tősgyökéres magyar városokban kezd talaját és hitelét veszteni. Oly kerületek, melyekben eddig az ember a függetlenségi pártán kívül más párt létezését sejtini sem merde, erős kormány-pártok keletkeztek, melyek jelölték

állítottak s a siker biztos reményével küzdenek azok megválasztása mellett. Ott van, hogy többet ne emlitsünk, Karcaz, Sárkerezsttur, Félégyháza, Hód-Mező-Vásárhely, Kun-Szent-Márton, Szoboszló, és sok más kerület. És mind e kerület, többnyire tiszta magyar és teljesen független, úgy hogy az ellenzéknek az a rendszeres használata ellenetése is elmarad, hogy a pressio és más eszközök tántorították el azokat régi elveiktől. De a ki a lefolyt országgyűlési tárgyalásokat figyelemmel kísérte, annak be kell látnia, hogy az ellenzék ez szől annak mindenki árnyalatára — rendkívüli eszmeszegénysége, üres szószaporítása és parlamenti éhhetlensége volt az, mi a választóközönség szemében annak hitelét s az iránta való bizalmat rendkívüli mértékben csökkentette és alábbszállította. Pedig tagadhatlan, hogy a függetlenségi párt, addig, míg kis párt volt, birt egészséges alakulattal, de a mint egyszerű izmosodni kezdett, a hódítási vágy hatása alatt, enyhé önbírálatot kezdett alkalmazni kebelében, nehogy számbeli erejét valahogy csökkentse, a legkülönbözöb, a hangoztatott szabadelvű jelszavakkal homlokegyenest ellenkező veleitásoknak szabad tért engedte, sőt azokat sokszor támogatta is, s nem véde észre, hogy az ily irányzatok, mely decompositiv hatással vannak a párt egységére. S mai nap ott áll e párt, hogy saját vezéregyéniségei elkedvetlenedve vonulnak háttérbe, hogy a párt leglelkesebb hívei kezdik bizalmukat veszíteni s a választóközönség, mely eddig e pártban legalább az ideális irányzatot tisztelte és becsülte, mindinkább elzárkózik, az üres és hü jelszavak elől.

Még desparatusabban áll a mérsékelt ellenzék ügye. Erre a pártra valóban elmondhatni, hogy a világ legszerencsétlenebb pártja. Tagjai között akadnak nagy tehetségek, kitűnő szónokok és önzetlen hazafiak, de átok van e párt minden lépésén és tetén. Volt e párt már minden, játszta az ó-conservativet, a feudal-clericalist, ha úgy fordult a dolgok sora: a nemzetiségek felé vetett egy kaczer pillantást, majd democrata néppárt szerepében tetszelt magának; volt, a hol kellett philosemita s ha úgy hozta

magával szerepe, lelkesen hangsúlyozta a liberális eszméket. A legutóbb említett jelszó járja most is. Appony gróf, a ki e választási campagne-nak valóságos politikai commis voyageurje, hangoztatja most széles e hazának legkülönbözöb vidékein. De a magyar nép, mely könnyen lekededik, de nehezen feled, bizonyos kétkedő tartózkodással fogadja ép a nemes gróftól az ily féle enunccióziókat, bármily ragyogó dialecticával legyenek is azok előadva. S e kétkedést még erősebbé teszi azon körülmény, hogy a mérsékelt ellenzék kebeléből az utóbbi évek alatt lassankint kiváltak mindazon elemek, melyek abban az igazi liberalismust képviselték. És e párt, mely legerősebben dobálja a kormány szemébe a programmatlanság vádját, egyetlen eszmével, egyetlen pozitív tervvel sem tud a közönség elé lépni. Választási manifestuma legnagyobb mértékben politikai verszegénységben szenved, s nem egyéb egy közlészerű ellenzék vezércikkénél. A függetlenségi párt legalább minden magyar ember előtt kellemesen csengő jelszavaival tud hatni, e pártban nincs egyetlen ize sem, mely akár a szív, akár az észhez tudna szólani. Érti ezt a párt is, innen a lázas izgatottság, melylyel a választási küzdelmet folytatja, bár maga is tudja, hogy a választási harcából, ha egészen megtöve nem is, de nagyon megfogya fog kikérülni.

Az antiszemiták is vesztik lábuk alól a talajt. Az ellenzék, melyek három év előtt még sok helyt hol nyíltan, hol titokban támogatták a pártot, arra a belátásra jutottak, hogy e párt többnyire tölük szedi kerületeit, s felmondták neki a barátságot; a magyar nép pedig, átlátva, mennyi drága idejét rabolták el ez urak izetlenlégeikkal a képviselőláznak, — idegenkedve fordul el ez áprófétáktól s átlátja, hogy a felekezeti túrelméstől fesszik a politikai bölcseleg és a valódi liberalizmus legföb alaja.

E három ellenzékkel szemben — a nemzeti párt, mint ilyenről nem lehet szó — áll a szabadelvű kormánypárt. E párt és az abból kikérült kormány egy pillanatra sem tért el az igaz szabadelvüség utjáról, erőteljes mélyezője volt az ország

érdekeinek és erkölcsi súlyának a monarchia másik államával szemben, oly elismertté és tekintélyessé tette magyar államot a külföld előtt, mint minő hosszú, igen hosszú idő óta nem volt, és erős küzdelmek árán bár, de biztos közel viszi az országot, a haladás, művelődés és anyagi fejlődés terén mindinkább előbbre. E párt és kormánya nem küzd kivihe-tetlen czélokért, nem dobálódzik hangzatos szólalokkal, de a haza érdekeit, haladását, égető kérdéseinek megoldását mindég szíven viselte, s míg az ellenzék a kíméletlen támadás könnyű és népszerű szerepét játszotta, addig a kormány és pártja komoly tevékenység és becsület munkával törekedett népszerűsége szert tenni.

A nemzet a választások előtt áll, a polgárság néhány nap múlva legszebb jogát fogja gyakorolni. Az ellenzék megragadt minden eszközt, hogy ügyüket diadalra juttassák, de hiába, a magyar nép tulnyomó többsége rendületlenül áll a kormánypárt zászlaja alatt s nyugodtan tekint a választások elé, melyek a szabadelvű párt fényes, igen fényes és méltó győzelmével fognak végződni.

Változások a vallás és közoktatási miniszteriumban. Tanárk Győző államtitkár saját kérelmére nyugdíjaztatott a Szent-István rendkiszérvének adományozásával; helyébe O Felség dr. Berzeviczy Albert államtitkár címmel és jelleggel felruházott miniszteri tanácsost nevezte ki államtitkárrá, míg Göncz Pál miniszteri tanácsos államtitkár címet és jellegét nyert. Ugyanezen miniszteriumban dr. Markovics János osztálytanácsos valóságos miniszteri tanácsosává nevezetett ki.

A horvátországi választások a nemzeti párt tulnyomó győzelmével folytak le június 13-án. Az ellenzék több kerületet veszített.

Jókai Mór egri programbeszédéből érdekesnek tartjuk a következő kis részt közölni:

Vádolják a mi hivatalnokai karunkat, hogy az beteg. Amit az ellenzék képviselő biráinkról elmondtak, azt a vádat nem fogadom el soha. Meglehet, vannak egyes kivételek; de biráink legnagyobb része oly független, önálló és igazságos nem volt, az igazság osztása Magyarországon oly erős nem volt, mint

jelenleg. Hogy pedig közigazgatási tisztviselőink között akad imitt-ammott megróni való, hogy közpénztárainkban imitt amott hiányok mutatkoznak, hogy sikkasztások fordulnak elő, hát ez nem epen a kormányának a hibája; megessik ez igen jól ellenzék városokban is. (Klénk derütség és helyeslés. Igaz! Ugy van!) Ilyenkor kötelessége azután a kormányának vaskézrel belemarkolni a dolga és igazságot szolgáltatni a népek, mely meg van károsítva. (Igaz!) De mikor azután a főispán belemarkol az ilyen gyűlöletes ügybe, rögtön rákiáltják, hogy basáskodik, hogy zsaruokoskodik, midőn epen a népek, a városnak érdekeit, javait oltalmazza, védelmezi. (Klénk helyeslés és tetszés.)

Az mondja Apponyi Albertgr., hogy ennek a bajnak a megorvoslását ó csak abban találja, hogy ha a közigazgatási államtitkárt, t. i. hogy ha a közigazgatási tisztviselőket, az alispánokat, polgármestereket, szolgabírákat szintén a kormány foga kivevését. En a t. grófnak ezt a nyilatkozatát úgy veszem, mint a leguagyobb bizalmi szavazatot Tisza Kálmán iránt. (Klénk derütség.) Mert ha még ezt is reá akarja ruházni a kormányra, ha a közigazgatási tisztviselőknek kivételét is reá akarja bízni a kormányra, — mert az államtitkár annyit jelent, — ez oly feltétlen bizalmi szavazat, a minőt én saját pártom előtt nem mertem volna kimondani. De ha a t. gróf ur ezt kimondja, és ezt a jászberényiek megölelik, én ezt örvendetes túlmásul veszem. (Klénk derütség.)

Választási naptár. Eddig az illető központi választmányok a következő helyeken tütek ki a választás naptárját:

- Június 17-ikén pénteken választanak: Gyöngyös, Pozsony, Kassa, Kolozsvár, H. M. Vásárhely, Székesszévjár. Budapest, Esztergom, Szeged, Szatmár-Németi Berek, Eger, Szamos-Ujár, Csongrád, Baja, Sopron, Nagyvárad, Ujvidék, Pécs, Szarvas, Nyíregyháza, Debreczen, Sepsí-Szent-György, Mako, Gyulafehérvár, Miskolc, Székely-Udvarhely, Győr, Komárom, Zombor, Solmeklánya, Környöczbánya Szentet, Beszterezebánya, N. Kikinda városok.
- Abauj-Torna, Alsó-Fehér, Bihar, Csongrád, Esztergom, Nyitra, Bereg, Pozsony, Csanád, Borsod, Bács Bodrog, Hunyad, Tolna, Zemplén, Jász-Nagykun, Szolnok, Baranya, Kolozs-Torda-Aranyos Veszprém, Vas, Bars, Ugoos, Ung, Gömör, Hont, Komárom, Mosony, Fehér, Kisküküllő, N. Küküllő, Szepes, Trencsen, Turóc, Udvarhely, Maros-Torda, Máramaros, Csík, Sáros Győr, Szolnok-Doboka, Szatmár megyék.
- Június 18-ikén szombaton: Arad, Félégyháza Oláh-falu, Szeben, Pápa, Vízakna, Jászberény, Sz. k. Erzsébetváros, Brassó városok, Arad, Szonogy, rva, Sopron, Temes Zala, Sölyom, Szabolcs, Hármasújkeves Heves Torontál, Pozsony megyék.
- Június 19-ikén vasárnap: Temesvár, Versecz városok, Pest, Szeged, Brassó, Nagykikinda, Kézdi-Várhely, Békas, Kassa városok, Krassó-Szőrény, Beszterez-Naszód, Fogarás, Liptó, megyék.
- Június 20-án hétfőn: Nagykikinda, Kézdi-Várhely, Békas, Kassa városok, Krassó-Szőrény, Beszterez-Naszód, Fogarás, Liptó, megyék.
- Június 21-ikén kedd: Gyula, N. Beeskerek városok, Nagrad Szilagy és Hajdu megyék.
- Június 22-ikén szerdán: Szabolcs, Fiume, Czegled, Keeskemét, Abrudbánya városok, Békás megye.
- Június 23-ikén csütörtök: B. Csaba város.
- Június 24-ikén pénteken: Hajdu-Böszörmény város.
- Június 26-ikén vasárnap: Marosvásárhely város.

Gérard házassága.

[21. Folyt.] Regény. Irta: André Theuriat.
— Az „Aradi Közlöny” számára fordította: M. B. TIZENHARMADIK FEJEZET.
„Izleljük meg e halvány piros bort”, mondá, „nekem, mint szent Amand mondja, oly égető szomjaim van, melyet semmi sem képes olasztani. Sőt esett az órában, melyben a napvilágot megpillantám!”
„No nagyon bizakodjék a mi közönséges paraszt borunkban”, szölt jobb oldal szomszédjá, „ártatlanak látszik, azonban veszedelmes és könnyen a feje száll.”
„Veszedelmes? Ez az ártatlan tej! Meglehet — másoknak!” viszonzá Marius, poharát kiürítvén; „tudnia kell, kedves uram, hogy a szölvö neve az én fejemet egyáltalán nem szokta megzavarni. Az én leitatásomhoz szükséges a kínai opiumja, az indiai haszsisza és a polinéziai rakija.”
„Az más más!” szölt szomszédjá ama bamba mosolylyal, mely alá a falusi ember kitanult ravaszágát szokta rejtjen. Egyidejűleg Marius háta meggett szemek jelentőségeltjesen oda kacintott annak baloldali szomszedjához.
A költő tovább tréfált, közben nem fedkezvén meg gyonmról és torka öblögetéséről.
„Lássá,” folytatá, „két vagy három pohár bor megüledett embereket, a kik ualmas foglalkozáshoz vannak szokva, egyensúlyban megholygathat, de mt, műveszek, a kik a gondolatok viharaihoz szoktak, többet megbírunk. Átvitorlázunk a viláron, mint az albatrosz.”
„Vagyis” gyvölözött a szomszed, úgy éltek a borban, mint a hal a vízben!”
„Fején találta a szegyet, kedves szomszed!” szölt Marius, „büntetésül tölsön... Csordultig. Egészégére!”
A vendégek hangos kacajza, a villák és tányérok zörgése, a vadászok csodulatos gerjesztő elbeszélése tulharsogta e társalgást. A költő, saját beszédétől megtagadva és poharát egy pillanattal üresen nem hagyó szom-

Az „ARADI KÖZLÖNY” tárczája.

(Június 15.)

A kisdedóvodák.

— Az „Aradi Közlöny” eredeti tárczája. —

Ha Magyarország halandóságának statisztikáját olvassuk, s abból meggyőződést szerzünk arról, hogy benne a legnagyobb számú adatot a 2—6 év közti kisdedek elhalálása nyújtja, s elgondoljuk, hogy a kisdedóvodák az által, hogy a gondatlan, s munka által elfoglalt szülők kisdedeit védzárnyaik alá véve, a nap hosszan át biztos őrizet alatt tartják, s az őket különben környező veszélyek ezer nemétől megóvják, könnyen beigazolhatóvá válik az az igazság, hogy az ország népesezésének előmozdítására ez intézmény egy oly hatalmas eszközt nyújt, a mely egy maga is méltán megérdemelne a társadalom, törvényhozó testület és kormány legteljesebb méltánylását és legmelegebb felkarolását.
Nemzetgazdasági szempontból az óvodák fontossága megmérhetlen. Hány millióra rug évenként csupán ama tűzkárook összege, miknek okozói az unalomnak kitett, s felügyelet nélkül hagyott gyermekek voltak?
Mennyi értéket képvisel az a munka mulasztás, mit a szülők gyermekeik gondozása miatt szenvednek?
Mit vesztetnek a szülők, a nemzet ama gyermekekben, kik magukra hagyatottságukban testileg elnyomorodnak, lelkiileg elromlanak; s kiknek egy részét a társadalom kór-házakban őpolni, másrészt az állam börtöneiben eltartani kénytelen?
Közmuvelődési szempontból nem nyereség-e, ha a különben vad szeljságban hagyott gyermek rendszeresen fejlesztetik, s az iskolának annyira előkészítettik, hogy az a késő

erőben is — mit a gyermekek gondozása alól főntentve a ház vezetés és gazdálkodás körében értékesíthetnek, azonban történt az a nagy hiba, nem mondjuk rossz akaratból, de egy kis hiúságból, meg szereplési viselkedésből, hogy egyesek el tudták a kormánnyal hitelt, miszerint az óvodáknak nem szabad államossalitni, nem szabad törvényhozásilag rendeztetni, ellenben a társadalom gyámolítása alatt kell maradni, ugy azonban mégis, hogy a kormány se tagadja meg anyagi támogatását. Nagyon természetes dolog, hogy a többi nagy állami igényekkel szemben az egymást követő kormányoknak kedvező volt az ajánlat, s engedték a társadalmat dolgozni, azt is megtevének, hogy 1872. óta az állami költségvetésbe e célra évenként 30—40,000 forintot segélyezés czéljából felvették, azonban daczára annak, hogy ez uton az állam idáig több mint fél milliót áldozott e célra, s ugyanannyit felhasznál az országos kisdedóvó egyesület is, a társadalom pedig legalább is a két összeg negyeresesét költötte el, ez intézmény aránytalan kis mértékben terjed, s a hol terjed is, pár évi működés után ujiból beszűnik; ennek oka abban keresendő, hogy ma az intézetek P. Szathmár Károly indítványára nő egyletek s nőnevelők vezetése alatt állván, az egyletek az állandósításra nem bírnak oly nagy életképeséggel, mint bírtak az előbbi egyletek, mert a nőnevelők az intézet anyagi existenciájára údvös befolyást gyakorolni nem képes, holott előbb a férfi nevelők bármilyen laza egylet alatt is virágzásra jutatták az intézet ügyeit mivel munkósdítást nem csupán az intézet beléletére irányozták, — hanem ha szükség volt rá, bírtak teremteni házat, tőkét, pártolást oly mérvben, hogy bár előbb semmi államsegély nem nyújtottak, majd minden intézet állandósítva lett

erőben is — mit a gyermekek gondozása alól főntentve a ház vezetés és gazdálkodás körében értékesíthetnek, azonban történt az a nagy hiba, nem mondjuk rossz akaratból, de egy kis hiúságból, meg szereplési viselkedésből, hogy egyesek el tudták a kormánnyal hitelt, miszerint az óvodáknak nem szabad államossalitni, nem szabad törvényhozásilag rendeztetni, ellenben a társadalom gyámolítása alatt kell maradni, ugy azonban mégis, hogy a kormány se tagadja meg anyagi támogatását. Nagyon természetes dolog, hogy a többi nagy állami igényekkel szemben az egymást követő kormányoknak kedvező volt az ajánlat, s engedték a társadalmat dolgozni, azt is megtevének, hogy 1872. óta az állami költségvetésbe e célra évenként 30—40,000 forintot segélyezés czéljából felvették, azonban daczára annak, hogy ez uton az állam idáig több mint fél milliót áldozott e célra, s ugyanannyit felhasznál az országos kisdedóvó egyesület is, a társadalom pedig legalább is a két összeg negyeresesét költötte el, ez intézmény aránytalan kis mértékben terjed, s a hol terjed is, pár évi működés után ujiból beszűnik; ennek oka abban keresendő, hogy ma az intézetek P. Szathmár Károly indítványára nő egyletek s nőnevelők vezetése alatt állván, az egyletek az állandósításra nem bírnak oly nagy életképeséggel, mint bírtak az előbbi egyletek, mert a nőnevelők az intézet anyagi existenciájára údvös befolyást gyakorolni nem képes, holott előbb a férfi nevelők bármilyen laza egylet alatt is virágzásra jutatták az intézet ügyeit mivel munkósdítást nem csupán az intézet beléletére irányozták, — hanem ha szükség volt rá, bírtak teremteni házat, tőkét, pártolást oly mérvben, hogy bár előbb semmi államsegély nem nyújtottak, majd minden intézet állandósítva lett

A kincstári telepések érdekeiben.

M. Kovácsbáza, jun. 12.

Végül Aurl kincstári államjogszámgazgató ur a kovácsbázi járása es összes telepvenyes községek elöljáróit megidézve M. Kovácsbázára oly elzóló hirta össze, hogy mely „a sajátlagos viszonyok mérlegelése mellett mindazon kívánalmakra nézve, melyek fenforognak; különösen az örökveteli tartozások mikénti behajtása és a többször sürgett földveteli ügyekben“ tanácskozzék; — s részint tájékoztató felvilágosítást adjon, részint elhatározásait közönműködésre hozza.

Ezen összejövetel következményeiben oly kiválóan fontos, hogy annak bővebb megismertetésére a mostani alkalmas napokban sem tartom szerénytelenségnek e lap hasábjain egy kis helyet kérni; annál inkább, mert ezen összejövetelnek közvetlen hatása egy oly szép tündöklésben nyert kifejezést, mely valóban magördemli, hogy szélesebb körben is ismertté legyen, és hogy a sajtó útján is megörökíttessék.

A népszertű igazgató a M. Kovácsbáza község közhasználat teljes számban egybesereglett, és magukat az illető községek képviselő testületének tagjaiból kiválasztott bizalmi férfiak által kiegészített községi előjárók körében megjelené, viharos éljenzással fogadtattott.

A megnyitó beszéd, melylyel igazgatónk a tanácskozást berendezte. elejétől végig alkalomon lebilincselte a figyelmet, a parlamentári iskolázottságra valló tiszta, világos előadás a leegyszerűsített ember előtt is teljesen fel foghatóvé tette az ügyet; s a hangban és modorban nyilvánuló rendhatalman eszély és határozottság eltorülhetlen mély benyomást tün a kedélyekre.

Róvid visszapillantást vetve a multra, emlékeztető szónok a telepírvényes községeket, hogy midőn állását 1881-ben elfoglalta, mindjárt első tetteivel igyekezett a telepések iránt táplált ószinte jóakaratainak kifizetőleg tanu jelet adni. Ilyen volt először is az, hogy a váltásig tartozások befizetésére egy évi hasznást engedélyezett; majdan tapasztalva azt, hogy az eladósodás nyugteiból a községek nagy része képtelen kibontakozni, egész befolyságnak latbavetésével kieszközült, hogy a kormány a régi restancziákól mintegy fél millió forintot kegyelmesen elengedte. (Viharos éljenzés.)

A jóakaratait ezen ékesen szóló tanubizonyosságai azonban a méltán várt hatást nem idézték elő; a mennyiben a telepések legnagyobb része megfoghatatlan elakultságai önérdelkeinek elhanyagolásával halált éppnem tanusított, s különösen fizetési kötelezettségnek teljesítésében feltűnően hanvagnak mutatkozott. E sajnos tapasztalat hatá a alatt a szónok elkedvetlenedve, a telepések sorsának javítására irányított tevékenységét egyelőre félfiggesszte; a saját java és előmenetele iránt fokonytanalannak bizonyult, kizónesét sorsára hagyta, s a jövő fejleményeivel szemben várakozó és figyelő magatartásra határozta el magát. Ezek teltek; s a mit előre is lehetett látni, bekövetkezett a szomorú tény, hogy a telepések jelentékeny része a saját kezével megásott örvényt, az elpusztulás szélére jutott. Ezer sorsán át nem törleszve, az örök váltásig tartozások felszaporodtak annyira, hogy a telepések legnagyobb része csupán a kormány ayai gondoskodásából lehet képes a hibáról kibontakozni. Az érszbeni esekelvének immár 12 ik órája elérkezett; és szóló, mint a kormány hatalomnak ezen ügyekben közvetítője, köteletségének is mérte meg egyszer kísérletet tenni a támaszra oly nagy mértékben rászorult telepések megmentésére. (Lekes éljenzés.) Kieszközülte tehát a kormányál, hogy az örök

váltásig tartozások behajtásának ügye végleg szabálytalan; s e célból a behajtás kereshülviteiben a rendelkezési jog réá, mint ezen kincstári birtokok igazgatójára ruháztassék. És ma már ezen rendelkezési jog az ő kezeibe van letéve; s igy joggal elmondhattja, hogy a telepések legnagyobb részének sorsa, jövője, létele leginkább ő tőle függ. De másrészt függ maguktól a telepésektől is. Mert ő szállírdul el van ugyan tökéve arra, hogy a reáruházott hatalmat az állan fenyegetett érdekeinek megóvása szempontjából tántoríthatlan erőlyel fogja kezeln; de viszont el van határozva arra is, hogy a szigorú és erélyt igazságossággal és méltányossággal kárpótolja. Kérlelhetetlenül kifogja irtani a konkolyt, de gondosan ápolja a tiszta buzt; vagyis mindazon hátralekösokot, a kik a további kiméltre edre demetlenekekbizonyulnak, nem habozik egyszerűen kimozdittatni az általuk használt földből; ellenben, a kik a kiméltre és további támogatásra méltók, azokat a legszívsebb készséggel fogja vezérelni, és gyámoltani a kibontakozás útján. E célból első sorban is és még ezen év folyamában gondoskodni fog a telekönyvezés kereshülviteinek megkezdéséről; hogy ez által egyrészt a hitelképességet emelje, másrészt az egyszerűsége eljáratát, midőn a szükség és érdekeltelek negatartása azt fogja parancsolni, hogy valamelyik telepéstől a meg nem érdemelt telep elvétsék. Azután gondoskodni fog arról, hogy a különböző viszonyok figyelmes mérlegelése mellett a telepéseket az eddigi restanciák lefizetésére halasztás engedélyeztessek. Ez azonban nem egyöntetűen történend; hanem akként, hogy minden egyes telepésnél az ő sajátlagos viszonyai, magatartása, érdemessége és megbízhatósága tekintetbe vételével meg fog határozatni, hogy hátralékát mennyi idő alatt és mily részletekben törleszheti le. Ig aztán lehet reményelni, hogy a telepések iparkodó és érdemes része időjáratul kibontakozik az eladósodásból; ellenben a kiméltre méltalannak bizonyult részzel katonásan el lehet banni, hogy a kincstár kára na bitorolja tovább a meg nem érdemelt földet. Ezzel a radikális eljárással sem a községi élet, sem a nemzeti gazdasági érdekek nem vesztenek semmit; mert a ki kimozdították a földből, az lesz napszamszó, s jón helyette életrelvölőbb ember; a ki pedig továbbra is megmaradt telepésnek, az nem lesz eladósodva, s képes lesz magának és családjának jövőjét biztosítani. (Élénk éljenzés.)

A telepések sorsán azonban ezen egy oldali intézkedéssel meg gyökeresen segíteni nem lehet. Az eladó sodának ugyanis egyik oka az, hogy az egyes telepék nemely községekben csekély terjedelműnek fogva nem elegendők arra, hogy a családok létele és fennmaradását biztosítsák. Elutasítatlan és félreismerhetlen szükség tehát, hogy a telepék az eladásra szánt kincstári pusztákól megfelelően kiegészíttessenek és ezáltal a meglévő telepés községek megerősíttessenek.

Eddig ezt fogantatni nem lehetett; mivel a kérdéses kincstári földek eladására hiányzott a törvényhozás engedélye. — Most már azonban ezen akadályok elharitva lesznek; és a kormány az 1888-iki költségvetéssel felfogja venni a kérdéses kincstári földeket az eladandó államjarkok sorába. Az ideit költségvetésbe a pácza és Medgye szódzó má már az eladandó birtokok közé fel voltak véve; és bevégzett tény, hogy Apácza község telepítvényesei legalább három, Bodzás község telepítvényesei két pusztá

ellenmondástól ingerelve. „Ugy beszél, mint a vak a székéről! A szerelmesnek semmi sem lehetetlen. Az erdő lombos magányt nyújt nekik és az ördög földjének völgyei elég sűrűk arra, hogy a szerelem suttagását ne engedjék a csacsák fűléhez jutni...“ Az hitte, hogy suttogva beszél, pedig nagyon is hangosan szól, mint mindenki, a kinek nyelvet a bor megoldja, szava tulharsopta az egyesek társalgásának zaját. A székeben feszelen üló Grandfief asszony villogó szemreit reámereszté Laheryard Mariusra és egyetlen szót sem szalasztott el.

„Őn tehát azt hiszi, hogy az ördög földjén találkoznak?“ ismétlé ravaszul a jegyző.

„Ki beszélt az ördög földjéről?“ hebegette Marius; „ah, te jegyző, te, te csökönyösebb vagy az öszvérnél; elrejtet gondolataidat, hogy az enyimeket kikutasd! En azonban nem mondtam semmit és nem is fogok mondani semmit... Be fogom számat! a barátság szent előttem... Poharat emelek a titoktartás istennőjére, az erdők magányára és a szenvedélytelen, olympiai költészetre!“ E pillanatól kezdve Mariusnak csak homályos sejtelmek voltak arról, a mi körülötte történik. Az ittasság kóden keresztül Grandfief asszony szemei egy hatottak észére, mint a madarat megbűvölni akaró kígyó merev tekintete. Elkezés után valaki fölemelkedett, hogy énekeljen és rettenetes nevetést idézett elő; és a valaki, midőn el akarta helyét hagyni, végig vágódott a gyepeken és Mariusnak homályos sejtelmek voltak arról, hogy ő az, a ki ily illetlenül viseli magát. Alhatatosan ismétlé: „A lábát tántorogtak, de a fej tiszta!“ Dacozára ellenkezésének, észerte, hogy két szánakozó kar fölemeli és egy könnyű, két kerekű kocsiha teszi, mely Juvignybe hajtott. Kocsizás közben észrevenni vélte, hogy nagy szél fúj és a fák hajlongva udvözik őt. A kocsi megállt az iskolaszéki elnök háza előtt és a költő ugyanazon emberbarátú karok támogatása mellett szóbajába ért és ruhástól az ágyba lett fektetve. Minder butor szédületesebességgel forgott körülötte. Behunyta szemeit és elvesztette eszméletét.

TIZENNEGYEDIK FEJEZET.

Minden vendég oly vidám volt, hogy Marius szerencselensége és majdnem észrevétlenül maradt. Fölszolgálták a kávét és a fejek kezdtek bevöltni. A hölgyek fölkeltek és elszá-

megvételére még az év folyamában nyerneek engedélyt.

A többi községekre pedig, a mennyiben azok megnagyobbitása közzgazdaságilag érdekeltve van, jövőre kerül a sor.

Azde ne ringassa magát senki azon csalékony ábrándban, hogy az eladandó földek az egyes községeknek tészszzerinti felosztásra fognak átadani. A tapasztalás megmutatta, hogy ez veszedelmes és ezáltal eljárás lenne. Mert hiába, be kell ösmerni, hogy nem egyformák az emberek. Az egyiknek például nem érdemes adni egy holdat se, mert hiszen az eddigit sem tudta megbecsülni, a másiknak ellenben lehet akár 5-10 vagy 15 holdat is, mert az érdemesnek mutatta magát a támogatásra. Az eladandó földek tehát érdem szerint fognak felosztani; vagyis kiki csak úgy és annyit kap, a mint és a mennyire eddigi viselkedésével, magatartásával, rendes fizetési képessé gével, egyéniségé vagyoni megbízhatóságával magát méltónak mutatva. (Általános élénk helyeslés.)

Mindezekért azt tartotta szükségesnek szóló itt, a községek előjárói és vezetői előtt elmondani, hogy szándéka és célzatai felől maguknak eleve tájékozást szerezzenek; s tüzhelyekhez hazatérve, a jövődősorsuk iránt aggódo lakosáiraikat megnyugtatásak és óva intsek, hogy ne engedjék magukat roszakaratu híresztelések és ráfogások által a kormány jóindulatába vetett bizalmukban és hitükben megtörténni; és ne engedjék kedélyüket szükség nélkül elkeseríttetni, hanem inkább igyekezzenek anyagi viszonyaik rendezve, magukat az esetleges földvetélre képessé tenni. (Lekészt éljenzés.)

E leirhatlan hatást keltett beszéd után még néhányan speciális bajaik orvoslására kérték meg a szeretett igazgató urat; majd Bagó Antal m. Kovácsbázi jegyző szépen árgondolt és szabatosan előadott beszéddel megköszönve az igazgatónak eddig tanusított és jövőre is megígért kiváló jóakaratait, maga részről is arra kerte őt, hogy ezáltalvet rendelkezéseli közben az egyes községek helyi viszonyaira különöse tekintettel lenni kegyeskedjék.

Ezzel a nagyfontosságú értekezlet, szünni nem akáro éljenzések között szetoszlott; azon ben csak azért, hogy egy imponzás tündetésben nyerte folytatását.

A vidéki küldöttek ugyanis a helybeli-ekkel összebeszélve, a szeretve tisztelt igazgatót kiküllyá zenélre lépték meg. M. Kovácsbáza a meg ily fényes és nagyvázasu tündetésnek soha sem szolgált színteréül.

Néhány száz értelmes gazda és intelligens ember pár ezerre menő tömegtől követve; lobogó fátylakkal, riadó éljenzés közt vonult a királytérre levő szolgabírói lakás elő, hol az ünnepelel igazgató szállva volt. A községek érzelmet szerettet felszólalóiránk, H a b ó Lajos tolmácsolta, szónoki hévvel, kiváló ékesszólással hangszólva, hogy e tisztelt községek, mely mindig büszkén vállolta Végü Aurlt a megye kiváló fiainak és egyik díszének, a szeretett, tisztelt és rendhatalan ragaszkodás érzelmeivel övez körül és ma is magának tekinti és isméri őt; és sorsának intzését nyugodtan látja kezébe léte, mert e kezekről tudja, hogy azok az igazság és méltányosság keretében kezelik a reájuk ruházott hatalmat.

A mit a mélyen meghatott igazgató a tomboló lelkesedéssel kísért beszédre válaszolt, azt az én gyarló tollam híven, vagy csak megközelítően is visszaadni nagyon győzje.

A külső forma és lényeg tekintetében egyirant magas szónoki színvonalon szárnyaló és emelkedett eszmekörben mozgó beszéd

ledtek a réten; nemsokára csak a megrögzött vadászok létek az asztal körül, pipajukat szíva és egymás fölibe kibavala élményeiket ama közlékenységgel, mely a jó reggeli rendszer következménye. A jó ellátás batását mindenki észerte. A fiatal emberek tánczot rendeztek a réten; még az eleinte elgondolkozó Grandfief asszony is fölmelegedni látszott. Komolysággal lassankint elszórt, keskeny ajkai mosolyogtak és szeméi barátságos szelidséggel fényltek. Ő volt az, a ki a fölhevült fejeknek és túrlapeln lábakkal egyedül megfelelő mulatságot indítványozta. „Játszok a szent Miklós kapuját“ és ily módon sőtáljunk valahová, határozott célt tűzვენ magunk elé.“

„A szent Miklós kapuja“ Lotharingában általánosn ismert játék. A játszó kezét nyujtanak egymásnak és lánczot alkotnak, melynek minden gyűrűjét egy férfi és egy nő képezi; az éllu álló két vezető öszözetget kezéit úgy tartja föl, hogy ívet képeznek. — „Nyitva van szent Miklós kapuja?“ ki-litja a társaság több része és az igenlő válaszra az egész sor gyorsan kereshülbújik a rögtönzve előállított ívet alatt. A leghátul levők ily módon legelőre jutnak és azután ökö képeznek ívet; így haladnak előre, míg ténstég van előttük.

A bányatulajdonosné indítványát nagy lelkesedéssel fogadták; tanácskozni kezdtek, hogy hova menjenek. Egyik része a „szűz tölgyét“ nevezte meg, a másik része „Szent Rókus zárójához“ kívánkozott.

„Nem,“ mondá Grandfief asszony parancsoló hangon „az ördög földjére megyünk, az ut sokkal kellemesebb.“

Öszfoglottak a párok és énekelve megindult a hosszú sor.

Bajos látvány volt, a mint e keeses láncz fejtődött és követte az ut kanyarulatait. A karok mozogtak, a lábak siettek, a repkedő ruhák suroltak az utsaléi növényzetet, vidám kacagás esengett... Nem sokára az egész társaság eltűnt a sűrűben.

A déli órák érpötltek... Az ördög földjének völgyei alatt, a zúgó forrás mellett Gérard és Ilka szokás szerint találkoztak.

A fiatal léány hozott ugyan magával vázsant és ecsetet, de alig nyult hozzájuk; szomorkodva nézte az első lehellő leveleket, melyeket a patak lassu árja magával vitt.

(Folytatása következik.)

sokkal inkább magával ragadta a hallgató szívét, lekelt, semhogy az emelkedő tehetség működésének tér jutott volna. Arra, hogy jól visszaemlékezessünk, hideg vér és megfigyelés kellett volna; de ennek én híjával voltam, és így a benyomást elhozam magammal, a nélkül, hogy a szavakról számot tudék adni. A megkapó részletekben gazdag beszéd egyik kiválóan szép része volt, midőn a szónok fejtegette, hogy a közéletben szereplő férfiak juttalma vajmi ritkán az elismerés, hanem többnyire öntudatának tisztaságában van. Ezen fényes tündetés tehát annál jobban esik neki, mivel ebben eddigi magatartásának méltóságát kívül a jövődőkra nézve is bizalmat lát kifejezve, mely ritka elismerés őt csak arra fogja sarkalni, hogy jövőre még fokozottabb mértékben iparkodjék tehetségét és munkásságát azon községek érdekében és javára érvényesíteni, mely őt a multban is, midőn a kerületet az orszaghazban képviselni szerencsés volt, bizalmának és ragaszkodásának tanubizonyágaival halmozta el. A mai tündetés egy-egy szemöldök — ugymond — a politikai élet ezen izgalmas napjaiban annak is bizonyítékát kezei, hogy ezen értelmes község helyesli azon magatartást, melyet ő a politikai élet mezején elfoglalt a multban és elfoglal jelenleg is. Midőn ezt örömmel és benső megelégedéssel constaltja, egyuttal inti a jelenlevő választókat, hogy a szabadelvűpárt fennne lobogó zászlóhoz továbbra is tantoríthatlanul ragaszkodjanak, és ne hallgassanak azon hamis profétákra, kik a népi bizkenységét saját önző céljaikra zsák-működésnek ki. Ő tisztelettel hajol meg a más politikai pártján levő meggyöződése előtt is, és nem vonja azoknak hazafiságát kétségbe, de e tiszteletnek határai a tisztességes küdelmen határaival azonosok, és ha azt látja, hogy némely vándor-apolostól nem általank öszalgyületet predikálni, nem atallnak a családai élet szentélyébe is duló kezekkel lelkiismeretlenül behalyni, — ott már nem képes elnézővel viseltetni és figyelmeztetni a választókat, hogy az ilyen apolostokól forduljanak el, s maradjanak meg azon párt híveinek táborában, mely a valódi szabadelvűség mellett a törvénytisztelést és a politikai tisztességet irta zászlajára, s mely erkölestelen fogvétel-ekkel nem küzdött soha.

E beszéd által felvillanyozott és a lelkesedés árjától elragadott tömeg a lángoló szövevényekkel a helybeli prochia elé vonult, hogy szerettet lelkipásztorra, Nagy Pál plebánus ural szemben is kifejezést adjon szive tuláradó érzelmeinek. — Ez érzelmet K. I. Ferencz helybeli győgy-szerész tolmácsolta, lelkes szavakban előadva, hogy a tisztelt községek örmmel ragadta meg a kedvező alkalmat, hogy kedves lelkipásztorának ezen tüntetésben fényes elégtételt adjon azon méltánn megámtadásokért, melyekben őt a 48-as párt apostolai buzó politikai működése miatt, sajátban és kortesbeszédekben egyirant reszesítették.

A könyörgő meghatott ösz lelkes szív-rehabó szavakban mondott köszönetet a nem várt megtisztelésért s biztosította a megljelent községet, hogy őt sommi méltatlanság, semmi megtámadás nem fogja megtörténni azon uton, melyen eddig haladt, és szilárdan, kitarítón tovább fog működni azon téren, melyen a haza javát véli muukálhatni.

Ezzel a fényes sikerült tüntetés szép rendben véget ért. Folytatását a nap ünnepejének tiszteletére rendezett díszes bankett képezte, melynek fényt szerettet képviselője-löltünk, báró W a s m e r Adolf jelenléte és bájos hölgykoszoru részvéte nagyban emelte. A felköszöntökben és jökevdben természetesen nem volt hiány; s az éj késő óráiba benyult kedélyes mulatságról mindenki azzal a biztos meggyöződéssel távozott haza, hogy a mai napon történt megadták az ellenkésnek a kegyelemföföföt. Requiescat in pace.

Pintér Gyula.

VÁROSI KÖZÜGYEK.

Arad város közzgazgatási bizottságának havi ülése.

— június 14.

Arad város közzgazgatási bizottsága ma délelött 10 órákor tartotta meg júniushavi rendezt ülését a városhaza tanácssternében.

Szalai Gyula polgármester elnökele alatt jelen voltak Institoris Kálmán főjegyző, Varjassy Árpád kir. tanfelügyelő, Emberei Iván h. adófelügyelő, Percz György kir. ügyész, Percz János t. főügyész, Urbányi Béla árvaszéki ülnök, Pálffy József kir. főmérnök, Darányi János dr. főmérnök, Marschall Lajos dr. közzgazdasági előadó, Szalai Antal, Schuster Illés dr., Schöpkész Ede dr., Rozsnyay Mátyas bizottsági tagok.

Szalai Gyula polgármester megnyitván az ülést, mindenekelőtt felolvastatott a polgármester havi jelentése a közzgazgatás állapotáról, melyet egész terjedelmében közöltünk lapunkban, a melyet a bizottság tudomásul vett.

Varjassy Árpád tanfelügyelő jelenti, miszerint az elmúlt hóban eszközölt iskolálatogatók alkalmával mindent a törvényes rendnek megfelelő állapotban talált.

Embey Iván h. adófelügyelő jelentése konstatalja, miszerint május havában államadón befolyt 69360 frt és hmdmentességi díjban 148 frt. A befizetési eredmény az előző hóhoz képest az államadónál 1940 frttal kedvezőbb, a hadmentességi díjjal azonban 160 frttal kedvezőtlenebb.

Urbányi Béla árvaszéki elnök jelentéséből kiemeljük, miszerint aprílabn hátralekban maradt 37, május havában befolyt 290, összesen volt 327 gyzdarab, melyek közül elintézték 278. Gyámság alatt állott 2941. gondnokság alatt 32 egység, vagonatlan árva volt 1437. A pénzár állása május hó végével 14621 frt 49 kr. áll.

Pálffy József kir. főmérnök előadja, miszerint az elmúlt hóban a törvényhatóságai utakon a rendes szabályozási munkálatok végeztek. Posta-, és távirányvekben jelentés tárgya nem fordult elő.

Darányi János dr. főorvos közzgészszé- gyűi jelentése szerint a kanyaró az elmúlt hóban is tartotta magát, bár a betegekek látszáma 88-ra csökkent 4 halálesettel. Gyakoribb volt a himlő, mely 16 esetben fordult elő. A születések száma 39-el haladta meg a halálozás számát. Meghalt 97 városi, 29 idegen illetőségű egység. A halálozási arány 30 promille. Született összesen 136, tehát 5-el kevesebb mint április hóban.

Percz György kir. ügyész jelenti, miszerint az elmúlt hóban letartóztatva volt 111 férfi és 13 nő összesen 127. Ezek közül jogérvényesen elítélve volt 66, felebbezés alatt 26, vizsgálati fogoly 35. Munkával foglalkozt 25 rab, és pedig házilag foglalkoztatva 15, házi iparral 16 rab.

Varjassy Árpád tanfelügyelő előterjeszt, hogy az állami felsőbb léányiskola gondnoksága meggyöződéset szerzvéen arról, hogy az órasód tanári intézmény nem tartható fenn miután az illető tanárok nem helyettesíthetők az esetleg beteges állat akadályozott tanítóket, az iránt folyamodott a miniszterhez, hogy német, francia nyelv, továbbá az ének rajz és seprítés tárgyra egy negyedik tanítónő állás szerztessek. A miniszter ezt nemcsak nem hagyta jóvá, hanem elrendelte, hogy a felsorolt tárgyakat is a három tanítónő adja elő. Miután azonban a helyzet már a helyettesítés esetén is sokkal nehezebb volna, úgy a gondnokság egy új kerényint intéz a miniszterhez, hogy a negyedik tanítónő állást 600 forint erejéig szerzesse; annál is inkább, mert hisz ez az állam részét, nem újabb kiadást, csak a status qüfentartását jelentene. Ajánlja a tanfelügyelő a közzgazgatási bizottságnak, hogy a kerényint pártolóját terjezse fel a miniszterhez már ezért is, mert a gondnokság kijelenti, hogy a kérelem teljesítése esetén a város által engedett 3 teremben egyelő iparostályt is létesít. A 600 forintnyit fizetés különben valószínűleg a tanítónő állás szerzése mellett is megtakarítható lesz, mert az elrendelendő tandíjemelés 400 frttal az iparostályt pedig 200 forintot fog jövedelmezn.

A bizottság Szalai Gyula polgármester pártolói felszólása után a tanfelügyelő javaslatát egyhangyul elfogadta.

Ezután több jelentékenyebb adó-ügy nyert elintézését, majd az állampénzüzeti hivatal jelentési vétettek tudomásul a megjettit kazánvizsgálatokról.

Az aradi árcsarnok építési ügyében felmerült az a körülmény, hogy az egyik lebontandó ház mellett épület oly rozoga, hogy az a lebontás alkalmával igen könnyen összedülhet.

Enek folytán a két izben is megjeggyelt vizsgálat alapján a hatóság elrendelte, hogy az illető házból a lakók kiköltöztessenek. Ez ellen a háztulajdonos felebbezést adott be, melyet azonban a bizottság elutasított annyira is inkább, mert az illető házból a lakók maguktól is kiköltöztek.

Institoris Kálmán főjegyző előadja K. I. győgy-szerész által a bizottság által elrendelt vizsgálat alkalmával felvett jegyzőkönyv tartalmát, mely szerint az összes panaszosok kihallgatva lettek, a győgy-szerész ellen emelt vádakra vonatkozólag, a győgy-szerész a vádak valódiságát tagadása vette; Pálffy főmérnök panaszára pedig azt jelentette ki, hogy ő csak azokért a győgy-szerékek felelős a niket kiad. Az előadó a vizsgálat beszüntetését intvánnyozta, mivel a panasz a győgy-szerész tagadásával szemben igazolva ninc.

Pálffy főmérnök nem mint panaszos, hanem mint a közzgazgatási bizottság tagja szólal fel. Neki sem az illető győgy-szerész, sem a bizottság részéről semmiféle elégtételre szüksége ninc, az egyedül elégtétel az, hogy más győgy-szerésztárba megy. Ő nem kívánja a vizsgálat folytatását meg, de igenis arra kéri a közzgazgatási bizottságot, hogy a győgy-szerész kezelés ellenőrzése érdekében minden megtéttessék. Ő nem a maga, de a közönség érdekében szólal fel s ezért a jelentés tudomásulvétele mellett csak nagyobb figyelmet és ellenőrzést kíván.

Rozsnyay Mátyas a tényekből ítél. Hibák történtek, de nem főbenjáró hibák. Nagyobb hiba az, hogy az illető győgy-szerész nem tudta tévedését, mely a legvígyázóbb emberekben is megtörténik, nem tudta rögtön megmagyarázhatatára nni. Azt meg lehetne nézni mondani az orvosi hivatal útján, hogy fel-fogadandó segédeit vizsgálja meg.

Szalai Gyula polgármester indítványára ki mondatott, hogy a vizsgálat eredménye tudomásul véténk, további eljárás alapjal el nem fogadtatik, de az illető győgy-szerésznek a főorvos útján meggyatják, hogy győgy-szerésztárában olyan egyeket alkalmazzon, a kik rendelkezésüknek megfelelő tudnak.

Ezzel az ülés véget ért.

KÜLFÖLD.

A szerb kormányválságról Belgrádból mint biztos hírt távirják, hogy Ristic alatt egy liberális cabinet alakul, miután az egyesülés megtörtént és a további tárgyalások csak a pénzügyi kérdésekre vonatkoznak. A felmerült híreket azon feltételekről, a melyek alatt Ristic esetleg hajlandó lenne a cabinet megalakítását elvállalni, s a melyek a katonai budget lezállítására, Szerbia emancipációjára a német és osztrák-magyar pénzüpiótól, továbbá az államadóságok unificációjára vonatkoznak, illetékes oldalról adatainknak jelenlik ki. Ristic, ha át fogja venni a kormányt, első sorban arra fog törekedni, hogy a külfölddel a legolyalissabb ösz-szeköttetést biztosítsa, az ország hitélet emelje, a pénzügyet életerős, egészséges alpra fektesse és hogy az államháztartást czészerü takaréksággal rendezze. A katonai budgetben a lezállításokat csak szakértő bizottságek munkálatai és javaslati alapján fogják eszköznöni és egészen ezen módon fogják megoldani a helygüi kérdéseket is. A mi a külügyi politikai illeti, Ristic arra fog különös nyúl fektetni, hogy a barátságos viszonyokat ne csak fentartsa, de erősítse is. Ezért feladatának fogja tekinteni — ily viszony megtestesítését őt is, a hol az utóbbi idökben meglazult. Az a feltéves, hogy Ristic, mert Oroszországgal jóviszonyra törekszik, Ausztria-

Magyarország ellen ellenséges politikát fog kiejteni, a leghatározottabban visszautasítandó, mivel Szerbia gazdasági és kereskedelmi politikai érdekei a szomszédokkal való jóviszonyt szükségessé teszik. Ép oly helytelennek látszik az a feltevés is, hogy Riestics az ellenfelei által hirtetett értelemben Szerbia oroszait szétválassza.

Az egyiptomi kérdés. Londonból tájékoztatjuk, hogy Franciaország ellenállása az Egyiptomra vonatkozó angol-török conventiót illetőleg, meglepte az angol köröket, melyek Franciaország bejegyzését biztosra vették; annál is inkább, mert Salisbury, Waddington francia nagykövettel és ügyben folytatott tárgyalásai a legjobbat engedték remélni. Franciaország ellenállását orosz preszióra hajlandók visszavezetni. Salisbury egyébként kész engedelmességre. A párisi „Temps” értesülése szerint Kálnoky gróf szintén föl fog szólni az Egyiptomról illetőleg angol-török conventió ellen, melyről hivatalosan értesítetni fog.

A külpolitikai helyzetről. A „Pol. Corr.” berlini levelezője constatalja, hogy a politika élethet teljes szélesedést uralkodik. A francia miniszterválasz bejegyzése és Boulanger visszalépése megnyugtatólag hatott, a Németország és Franciaország közti viszonyt illetőleg; a babiloniai tábornok visszavonulása nem csak a német politikai körökre hatott kellemeesen, hanem Franciaországban is lecsillapította a kedélyeket.

LEGUJABB POSTA.

— Az új szerb kormány. Belgrádból távirat jelenti, hogy királyi rendelet adott ki, mely szerint a régi cabinet tagjai fölmentetnek és az új cabinet következőképp alakítottak meg: *Ristić* s elnök és külügyi, *Milijević* a belügyi, *Wasiljevics* az oktatási, *Avakumovic* az igazságügyi, *Milosaavljevics* a gazdasági, *Wutics* a pénzügyi és *Wemirovic* a közmunkaügyi tárcázat veszi át. *Bogicsavics* tábornok a hadügyminiszter kinevezetése ideiglenesen megbízta a hadügyminisztérium vezetésével. Az új cabinet programjának lényege a következő: az alkotmány módosítása, az összes államokkal a legjobb viszony fenntartása, takarékoság a pénzügyekben és az állam által vállalt kötelezettségek leküldetésének teljesítése.

— A bolgár minisztertanács asobranjé a hó 21-re hívja össze Tirnovába. A napirend a fejedelmével a s t á t is kiütések. Az utóbbi kérdés iránt a minisztertanács még nem jutott megállapodásra Battenberg Sándor herceg mellett — minden visszautasító nyilatkozata dacára — a minisztertanács több tagja nyilatkozott, többben Vgorides herceget ajánlták. Elhatározták, hogy a viszály megoldásáig a sobranjé permanenciában tartják.

— A három császári-találkozás. A Köln. Ztg. ama híreben, hogy a három császár Danzigben vagy Königsbergen találkozik fog, mindentudó erősen kételkednek s illetékes helyen sem erősítik meg. A Köln. Ztg. Londonból kapta a hírt mely ugy látszik ugyan az, a melyet a Standard londoni levelezője Berlinből sürgönyözött lapjának. Az igaz, hogy Suvailov serényen fáradozik azon, hogy a császártalálkozást létrehozza. Ha nem sikerül, úgy annak olyan külső oka lesznek, a melyeket kutatni sem lesz szükséges. Ambár a császár állapota javul, még sem lehet hónapokra tervezni olyasmit, a miben ő a legfőbb szereplő, s a melyhez rendkívül testi erő is szükséges.

Az

„ARADI KÖZLÖNY”

(megtelen minden nap).

előfizetési feltételei.

Helyben házhoz hordva:

Egy évre	12	frt	—	kr
Fél évre	6	—	—	—
Negyed évre	3	—	—	—
Egy óra	1	—	—	—

Vidékre postán szétküldve:

Egy évre	14	frt	—	kr
Fél évre	7	—	—	—
Negyed évre	3	—	50	—
Egy óra	1	—	20	—

Az előfizetési pénzeket kérjük, legegyszerűbben posta-utalvánnyal, mielőbb beiktatni, hogy a lap pontos expeditióját fennakadás nélkül teljesíthessük.

Arad, 1887. június hóban.

Az „Aradi Közlöny” szerkesztője és kiadóhivatala.

NAPTÁR.

Június 15. Szerda. Róm. cath. naptár: Vid. es. Modest. Prot. naptár: Vid. es. Modest. Görög orosa naptár: (Június 5.) Lucilian. Nap kél 4 óra 2 perczkor. Nap nyugszik 8 órakor.

HIREK.

Arad és Vidéke.

— A szabadalvú párt irodája csütörtökön délután 4 órakor a »Három Királyhoz« címzett vendéglő emeleti helyiségébe költözik át.

— Aradmegye központi választmánya ma délután 4 órakor a megyeházán ülést tart, melyre a helyen is felhívjuk a választmányi tagok figyelmét.

— Árvízár az aradi járásban. Bani d y Antal báró, az aradi járás főszolgabírája Orm o s Péter alispánhoz terjesztett jelentésében a felmerült vízáradás által az aradi járásban okozott károkról névbe a következő kimutatást adja: M i k a l a k a községben mintegy 700 cath. hold szántóföld és kaszáló üntetett el. A riz gyors lefolyása folytán 450 hold földnek termése részben használatos lesz, 250 hold termés végkép semmivé tétetett. G l o g o v á c z o n az előtört terület 900 cat. holdat tesz, ezen terület 1/2 részén a vetés teljesen elpusztult. M o n d o r l a k község határában 1300 hold, O s i e s é r határában 800 holdra megy az előtört terület nagysága, hol is a veteményekkel bevetett területen a vetemény végkép megsemmisített ugyan, de remélhető, hogy a kár följel pótolható leend, a mennyiben a föld műarral és költséssel bevetethető. S z a b a d h e l y községben 400 cat. hold bevetett terület termése 1/2 részben egészen, meg 1/2-ében részben pusztított el. Z s i g m o n d h á z a község határában 1600 hold terület termése végkép megsemmisített, Zsigmondháza község keleti belterülete szintén víz által elöntve lévén, ugyanott házak is rongáltattak. Az egyesek kárára vonatkozólag a kárfelelősek folyamában vannak.

— Zselénzky Robert gróf lemondott a szent-annai képviselőjelöltiségről s most ifj. Kr e i t l e r Ferencz szabadalvú párti jelölttel szemben ifj. W i t t m a n n János eleklakos lépett fel mérsékelt ellenzéki programmal.

— Katonai elzárlások. A nyolcadik honvéd gyalog feljáró parancsnoksága által a városi katonagárdia osztályhoz, hogy a tanzárlásból 240 főnyi legényesség folyó hó 15-én Aradra érkezik és a leszerelés ideje alatt elzárlás alá kerül.

— Küttig Albin vezérőrnagy, a 34. gyalogdandár parancsnoka, mint említettük Szegedre utazott, hol néhány napot fog tölteni, hogy megvizsgálja a parancsnoksága alatt álló dandárhoz tartozó 46. gyalogezred kitérítését, egészségügyi és élelmezési viszonyait.

— Jövahagyott szabályrendelet. A belügyminiszter az Aradmegye törvényhatósága által a koresma-, sörház-, és pálinkamérés tárgyában alkotott szabályrendeletet a jövahagyási záradékkal ellátta.

— A városi özponti választmánya ma délután 5 órakor a varosháza tanácstermében ülést tart.

— Petrovics Ferencz nagyváradi tankereleti főigazgató és König Gyula min. biztos Aradra érkeztek, hogy a kir. főgymnasion illetve állami főreáliskola érettség vizsgálatán praesistáljanak. Ez alkalomból tegnap este a két intézet tanári kara a W i t t m a n n vendéglőjében társasvacsorát rendezett, melyen a kiváló vendégek is részt vettek.

— Ferenczi Gedeon aradi ev. ref. lelkes egyházlátogatásra Pankotára és Borsosbeszre utazott.

— Az ujaradi választó kerületben 1751 választó lévén, két választási küldöttség alakított és ezen küldöttséghez a választókörület közsegéi a következőképp soroltanak: az I. küldöttséghez: Uj-Arad, Bedzin, Keresztcs, Németcs, Nemet-Remete Réthát, Féregyháza, Fúskut, Kis-Szt.-Miklós, Kisfalud, Fónlak, Szekesut; a II. küldöttséghez: Varjas, Kéfély, Kis-Szt.-Péter, Nagyfalud, Uj-Bodrog, Zádorlak.

— Nyári táncvigalom. A kereskedő-iffjak társulata a rendezési helybéli városiigazgatónak és pedig végleges megállapodás szerint j u l i u s 9-án. E z á r t k ö r ü l t táncmulatságra a buzgó rendezőség máris a legnagyobb mérvű előkészületeket teszi és a meghívók már a legközelebbi napok folyamán szét fognak küldetni. A rendezőség tagjai: L e n d v a y Sándor elnök, D a n i e l E n d r e alelnök, F e l l e g i Lajos titkár, K n e f f e l Lajos jegyző, B e c k A d o l f p é n z t á r n o k, R e i c h Béla ellenőr; — B a r t h Lajos, D r a t s y Lajos, E c k e r Gyula, E c k h a r t V i k t o r, G e b h a r t I s t v á n, H o f f m a n n A n t a l, d r. K e l l L i p ó t, L i c h t i g A r m i n, M a r e s c h L a j o s, P i c k E r n ő, P u s k á s L i p ó t, R e i n i g e r S a m u, R o s e n b e r g B é l a, R o s e n b e r g J a k a b, R o z s a I m r e, R ü g n e r V i l m o s, S c h o n w a l d S o m a, T ö r ö k G e r g e l y, W e c h s l e r J ö z s e f, W i s t G y u l a. A belépési jegyek ára: családjegy 3 frt, személyjegy 1 frt 50 krban van megállapítva és csakis a meghívók előmutatása mellett lesznak kaphatók.

— A szentpéterti IV-ik leány osztály vizsgálja ma déliólt leend. Az itt diszesen kiállított szebbnél szebb kézi munkái a tanulóknak méltók a megtekintésre. Miért is mind az iskolai hatóságoknak, mind a szülőknek és érdeklődőknek figyelmébe ajánljuk.

— Sajtótárgyalás. Az aradi kir. törvényesek, mint sajtóbizottság előtt holnap déliólt tartatik meg W é g h károlyóteleki lakosnak M i s k o v i t s z á v a ellen indított sajtóperében a tárgyalás.

— Zárúnépely. V á r o s i G i z a l l a leány nevelő-intézetének „önképző köré” folyó hó 26-án tartja meg záró ünnepélyét a városiigazgatónak, mely alkalommal műkedvelők közreműködésével hangverseny is fog rendezetni, továbbá előadatik egy szindarab, melynek szerepeit a növendékek töltik be. Megjegyezzük, hogy ez ünnepély, melynek teljes műsorát közlébe fogjuk közölni, j ő t é k o n y e z é l e r a rendeztetik. Előre is felhívjuk rá a közönség figyelmét.

— A nagyfalki közsegi iskola építése oly serényen folyik, hogy pár nap múlva az emeletre a tetőzetet felrakják. A sürgösen és nagy erővel folyó munkálat most már biztos kilitásba helyezte, miszerint az iskolaév kezdetevel a tanoncok a teljesen berendezett iskolát már elfoglalhatják.

— Halálhírad. S z i l á g y I s t v á n, Makó városi képviselő, mint részvétel értesülnek, hosszas betegeskedés után életének 57-ik évében elhunyt. Temetése nagy részvétel mellett ment végbe.

— Az aradi ipartestület előjárása tegnap délután 5 órakor rövid ülést tartott, melyen többnyire testületi folyó ügyek intézettek el. Elhatároztattak, hogy az egyesület elnökeinek, ifj. K r i s t ó f y J o s a n o k az új iparosház felépítése körül szerzett érdemei elismerésül, olajnyomatú arcképeket lefestei a testület. A kép már meg is rendelettet. Végül még 24 iparostanoncz szabadított fel az ülésen.

— Villámhalál Tegnapelőtt délután — mint Temevárvöl irják — a ligeti határban dühöngött vihar alkalmával iszonyú szerencsétlenség történt. Hutless Péter lieblingi földmives és neje Hutless Eva, továbbá egy román és ennek sógora, kik a vihar elől egy háza menekültek, hova a villám besapott, agyon-sújtattak s mindnyájan rögtön meghaltak. Az eset az egész környéken mely részvetet keltett. A szerencsétlen temetésén több száz ember vett részt, mely alkalommal a temetést végző plébános megható gyászbeszédet tartott.

— Pályázat. A nagykarolyi ev. reform. egyházkerületben Nyir-Megyeyen lelkeszi állás pályázat hirdették. Évi fizetés 1000 ft lakás és föld haszn élvezetel.

— Országos vásár Makón. A makói országos vásár vasárnap folyó június hó 19-én fog megtartani.

— Az árvisz Makó határában. Makóról irják június 13-dikéről, hogy dacára a Szolnokról jelentett naponta nagyobb apadásnak, ez ott nem észlelték, sőt esti 8 óráig a makói keresztöltsémet és ágostoni gátnál 7 czeuntiméterrel, a dipyészegháti gátnál pedig 5 czeuntiméterrel áradt a víz. A helyzet mindazonáltal teljesen megnyugtató, ugyanarra, hogy a gátoktól a munkásoknak több mint fele elbocsátották. A kistiszai szakadással délióltani 3 óráig a víz kiegyenlítése nem történt. A dipyészegháti gátnál mikódó központosító szivattyu hatalmas szolgálatot tesz és a szárazví veszélyes, felesleges víz az árterület kitérítésére par nap alatt átszivattyúzható lesz. Lelőnlé a víz jelentéktelen emelkedett. Rapacs kormánybiztos a kistiszai szakadással személys felügyelet alatt eszközözteti a betömési munkálatokat. A múlt éjjei szél és eső a gátakat mi kárt sem tett; a gátak erősen állanak.

— Bettelheim Vilmos ügyében a Curia tegnap végzésnyesen döntött, az aradi törvényszék határozatát, mely szerint minden további eljárás a kir. ügyész indítványának megfelelőleg, Bettelheim Vilmos ellen beszüntetettik, helybenhagyván.

— Szerencsétlenség építkezés közben. Makón a Spitz és Ehrenfeld cég által a piactéren emelt díszes épületnél két folyamatban levő munkások közben két munkást tegnapelőtt komoly baleset ért. Az állványokról egyen 2 kőmies lezuhant, kik közül az egyik kezét törte el, a másik pedig fején szenvedett súlyos sérülést.

— A nemzeti színház tagjai Békésmegyében. Budapestről tegnap reggel indult el H e t é n y i Béla vezetése alatt békésmegyei körúrtára a nemzeti színház tagjaiból alakult társaság. Az eredeti tervezetnek megfelelően Csabát, Szarvas és Orosházát látogatják meg s mindent 3 előadást tartanak. Az erkölcsi sikerrel kezessékedik az, hogy a nemzeti színház művészi összjátékában leg a futnevezett városok közönsége gyönyörködhessen, az anyagi siker pedig bérletek által már is biztosítva van. A békésmegyeiek, dacára a most folyó alkotmányos küzdelmeknek, mindent elkövetni készűlnek, hogy a nemzeti színház művészei ez alföldi kirándulás élvezetteljes legyen. Az ünnepi banquetokról nem is szövel, leszn mindentűt egy-egy érdekes kirándulás, így Csabáról a kigyósi kastély megtekintésére mennek ki művészeink.

— A czeplédi lelkeszi állás betöltetett. A híres D o b o s J á n o s utódjúl T a k á c s J ö z s e f b á n d i lelkeszi állászatot meg.

— Nyolcz előadást rendeznek a színházi társaságnak Chevalier dela Croie hangszerművészes és C a r m e l i n i állattangutatózó a budapesti orpheumból.

Hazánk és a főváros.

— Időjárás. Hazánkban: Nyugatis részben északkeleties, helyenkint erős szelek mellett, a hőmérséklet többnyire kevesebb nagyobb lett, a legnyomás kissé alábbzált. — Az idő változó, szeles, még hívős. Esők számason, minden részben voltak, de többnyire csak kis mennyiségben. Kilátás a jövő időre: H a z á n k b a n : Délnyugatról derülést, északkeleten még változó idő várható, helyenkint esővel.

— Kivándorló csabitása. Bécsből felhivatalos intés küldtek szét, óra a népet, hogy könnyelműen kivándorlásra adjá a fejét. Figyelmzettük a népet, hogy brazíliai ügynökök járták be Európát s egész társulatok szövetkeztek, melyek szerződésileg kötelezték magukat, hogy bizonyos számú kivándorlót szállítanak Braziliába. Így társulat éventek huszezer ember gyűjtésére van kötelezve, ügynökök főfészke Hamburg és Genua. Természetes, hogy az ügynökök nem csinálnak lelkiismereti kérdést a dologból s igérnek mindent a kivándorlóknak, kikre aztán messzi idegen földön késő kiárándulás vár. Megtörtént már akárhanyszor, hogy a csabító ügynök a kivándorlóval olyan föltételek mellett köt szerződést, melyeknek Braziliában lehetetlen érvényt szerezni. Általában ott a kivándorlók csaknem teljesen kiszolgáltatvak a munkaadóknak; a törvény kevés védelmet nyújt nekik. S e s a l f a z i s, a m i l e g i n k á b b s z o k t a c s a b i t a n i a n é p e t : a k i l á t á s b a h e l y e z e t t m a g a s m u k á b e r i s. I g a z, h o g y B r a z i l i á b a n a m u n k a é r a n a g y, d e a z é l e t i s o n y d r á g a, a m e l y h e z f o g h a t ó E u r o p á b a n s e h o l s i n e s. A n a g y f i z e t é s b e n t e h á t n i n c s k ö z s z o n e t.

— A czeplédek. Ebben az érdekes városban meglehetősen zenebonával, katonai beavatkozással, de különben nagyobb baj nélkül tartotta meg Komjáthy Béla a programbeszédét. A pályaházról vagy kétszáz híve várt s meglehetősen csendben kísérette a nagy

piacra, miután Komjáthy nem akart ráállni, hogy zart helyen beszéljen. A Verhovay-pártiak ellátták a piactot s hosszan éljenek Verhovayt, különösen a tömegesen odaesődött asszonyok. Először Gubody polgármester beszélt. Nyugalomra intve a népet: őt meg is hallgatták, de aztán kiltört a zajzás és sem Komjáthy, sem a vele volt Olay Lajos és Filo nem juthattak szóhoz. Ekkor a polgármester katonasággal üzette szét a zajzókat s Komjáthy elmondhatta beszédét: egy izben a templomból tört elő egy sereg asszony nagy kiáltással. Végre is azonban komolyabb baj nélkül megeselet a dolog s a függetlenség párt nagyon bizik a sikerben: Kossuth Lajoshoz küldöttséget akarnak indítani, miután a távirat már nem találta Turiban Kossuthot.

— Az öngyilkos fiatal tudós. Örley László hölttette felboncolták az orvosok s megállapították, hogy a golyó a negyedik és ötödik lórda közt furdott a szívbé. Az agyvelőben és burkaiban olyan elváltozásokat találtak az orvosok, melyekből azt következtetik, hogy a boldogtalan ember beszámíthatatlan állapotban követte el az öngyilkosságot.

— Magyarország népességének időelőtti elhalalozásáról, e nagy érdekű és nagy fontosságú témáról érkezett hétéfőn W e s z e l o v s z k y Károly a tud. akadémiában. A fölvetett statisztikai anyag az 1876—1886-diki évet összehasonlítja az 1852—59-diki adatokkal, tehát mintegy harmincz év tanulságával foglalkozik. Az eredmény nem valami kedvező. Pedig házassági arány tekintetében egész Európában csak Szerbiában kötnék többet, mint nálunk. Megis mit tapasztalunk? A törvénytelen szülöttek száporodás. Az előbbi korszakhoz hasonlítva a törvényes szülöttek száma 64 ezerral esökkent a törvénytelenek 13C ezerral emelkedett. (A statisztikusokkal együtt Weszelszky sem tudja megmagyarázni a házasságok nagy száma és a törvénytelen szülöttek száma közti ellentmondást. A falusi lelkeszek azonban tudják: az általános katona-kötel-zettségek egyik főoka. Sokkal több férfi el van vonva a családi tűzhelytől, mint volt azelőtt.) Nálunk minden 13—14-ik gyerek törvénytelen. Az államnak, a társadalomnak, az egyháznak sok teendője volna a jelenséggel szemben. Egyelőre Weszelszky kihagyja az államot, a társadalom, egyháznak és iskolának védszárnyait kitérítve a kir. ügyész indítványának megfelelőleg, Bettelheim Vilmos ellen beszüntetettik, helybenhagyván.

— Szerencsétlenség építkezés közben. Makón a Spitz és Ehrenfeld cég által a piactéren emelt díszes épületnél két folyamatban levő munkások közben két munkást tegnapelőtt komoly baleset ért. Az állványokról egyen 2 kőmies lezuhant, kik közül az egyik kezét törte el, a másik pedig fején szenvedett súlyos sérülést.

— A nemzeti színház tagjai Békésmegyében. Budapestről tegnap reggel indult el H e t é n y i Béla vezetése alatt békésmegyei körúrtára a nemzeti színház tagjaiból alakult társaság. Az eredeti tervezetnek megfelelően Csabát, Szarvas és Orosházát látogatják meg s mindent 3 előadást tartanak. Az erkölcsi sikerrel kezessékedik az, hogy a nemzeti színház művészi összjátékában leg a futnevezett városok közönsége gyönyörködhessen, az anyagi siker pedig bérletek által már is biztosítva van. A békésmegyeiek, dacára a most folyó alkotmányos küzdelmeknek, mindent elkövetni készűlnek, hogy a nemzeti színház művészei ez alföldi kirándulás élvezetteljes legyen. Az ünnepi banquetokról nem is szövel, leszn mindentűt egy-egy érdekes kirándulás, így Csabáról a kigyósi kastély megtekintésére mennek ki művészeink.

— A czeplédi lelkeszi állás betöltetett. A híres D o b o s J á n o s utódjúl T a k á c s J ö z s e f b á n d i lelkeszi állászatot meg.

— Nyolcz előadást rendeznek a színházi társaságnak Chevalier dela Croie hangszerművészes és C a r m e l i n i állattangutatózó a budapesti orpheumból.

Ujjab választási verekedés.

Récsé községben vasárnap este nagy verekedés támadt, mit az autis:emita erzelmelek idéztek elő. A kravall oly nagy mérvet vett, hogy csendőrségnek kellett közbelépnie, de a csendőroket a feligazgott tömeg fölve dobálta meg. A csendőrség többszöri figyelmeztetésére sem akart a tömeg szétoszolani, mire a csendőrök a gyülekezőket szétugratni igyekeztek, s ez alkalommal a csendőrség és a nép között valóóságos verekedésre került a dolog s e közben igen sokan megsebesítettek. Végre nagynehezen sikerült a rendet ismét helyreállítani.

— A végvidék magyarosítása. Pancsován nemrég (Gromon Dező magyar nyelvterjesztő egyesület) alakult, melynek célja a végvidéken a különböző ajku népek közt a magyarosodást terjeszteni. E célra azonban ez egyesület igen csekély anyagi erővel rendelkezik. minőlfogva meglehangu körlevélben a törvényhatóságokhoz fordult, hogy bizonyos mennyiségű magyarosító munkájának támogatását.

— Rövid hírek. S p l é n y i Béla báró, pénzügyminiszteri tanácsos saját kérelmére nyugdíjaztatott, míg ugyanezen miniszteriumban B e l h á z y J á n o s osztálytanácsos miniszteri tanácsossá neveztetett ki. — S a j ó B a n d i j ó n e v ű színész Debreczenben meghalt. — S c h o p p e r rosznyói püspököt a pápa trónállo püspökök és római grófnak nevezte ki. — M o s o n y városában nagy tűz pusztított, mely épp szőlviarkor ütött ki; elhamvadt 24 ház és 25 paja.

A nagy világ.

— Rudolf trónörökös ma 15-én utazik Londonba; utközben egy napig Münchenben tartózkodik, innen Párisba indul, a hol Bonbellés gróf főudvarmester és Rosenbergr báró hadsegéd várják ő fenségét, a kit meg Giessi kapitány kísér. A trónörökös

a jubileumi ünnepélyeken tábornoki díszruhát fog viselni, míg kiserete angol udvari ruhát öl.

— A német trónörökösön véghez vitt műtétről dr. Mackenzie angol orvos a következőket jelenti: A műtét szerdán e hó 8-án d. e. 10 órakor ment végbe dr. Wegener és a trónörökösön jelenlétében és egy másodperczig sem tartott. Ezt a műtétet alig lehet megszénesnek nevezni, minthogy majdnem vér nélkül folyt le és gyakorlott orvosokra kéve épén nem nehez. A trónörökös előzetesen kőkain-csetelést kapott. Virehow a második kivett részt Catehouportól fehérek talalta, mert Wegener, Mackenzie utasításai folytán, naponként befeccskendezte e porral a vétórdulás enyhítésé végett. Pénteken e hó 10-diken délután Gerhard, Bergmann és Tobold gége-tükörrel megtekintették a Mackenzie által operált helyet és az eredményt teljesen kielégítőnek találták. A másodsor kivett rész melyekben fekték, mint az első, Mackenzie-nak az első és második berlini utja közben három hasonló esete volt it, melyeket szintén a legjobb eredményre gyűjtöttek. Egy Spooner nevű angol kinek öt éves fia Mackenzie husz év előtti hasonló műtétet hajtott végre, jelentést tett erről Viktoria királynőnek, ki viszont a német trónörökösét értesíté.

— Az elmebetegség a Wittelsbachok családjában. Sötét árny nehezedik Európa legrégibb uralkodó családjára, a Wittelsbach-házra. Az elmebetegség réme az, melynek áldozatul esett újabb időben már két tagja a Wittelsbach-családnak. II. Lajos az öngyilkos bajor király és Ottó, a mostani király. A család egy harmadik tagja forog most abban a veresdelemben, hogy nevével ehhez a szórnű szorhoz csatolják. Egy meráni távirat jelenti, hogy Z s ó f i a a l e n g o n i h e r c z e g n é t, ki a mult nyáron vízhenyben és difteritiszen ment keresztül egyszerre, s azóta folytonos ideg- és kedélybetegségben szenvedett, beszállították a Kraft-Ebing dr. vezetésé alatt álló gráci ideg- és kedélybeteg gyógyító intézetbe. A hereznögő hónapok óta időkiz Meranban s azóta lehangoztassa, folytonos nyugtalansága fokozatosan növekedett; az utóbbi időben pedig már határozott rendellenességeket vettek észre egy érzelmeiben, mint gondolkodásában. Mint mondják, Erzsébet királyné is azért volt legutóbb Münchenben, hogy nővére betegsége ügyében a családtagokkal tanácskozzék. Végre sógora, Károly Tivadar dr. bajor herezeg tanácsára Alençon herezeg Grashy dr.-t, a II. Lajos király mellett is szereplő híres müncheni elmeorvost, továbbá Nagy dr.-t, a tiriolt tartományi tébolyház igazgatóját hívta meg, hogy neje állapotáról véleményt mondjanak. Az elmeorvosok mellett meghivatott még Kaan dr. cs. kir. járási orvos. A három orvos egyhangu véleménye az volt, hogy a beteget egyelőre el kell szigetelni szokott környezetétől s haladék nélkül elmeorvosok vegyék szakított kezelés alá. A hereznögőt erre tegnapelőtt (Grashey tanár elszállította Grázba Kraft-Ebing dr. intézetébe: a hereznögő minden vonatkozás nélkül beleegyezett elszállítatásába. — Zsófia alenagon hereznögő Erzsébet királyné hetedik testvére, tehát a Wittelsbach-család pfalzi ágából származik. A szépségéről híres hereznögő 1868-ban ment férjhez F e r d i n a n d a l e n g o n i herezeghez, miután egy évvel előbb II. Lajos bajor királyval való eljegyzése elbotlott. Mióta az Orleans-hercegeket kiutasították Franciaországból, a hereznögő leányával Münchenben lakott. Érdekes, hogy idegbetegsége akkor kezdődött, mikor egykori jegyese, II. Lajos trágicus halálát meghalotta.

— Énekes és criticus. Capout énekest, a ki Párisban a napokban közreműködött egy hangversenyben, melyet az operaház égése következtében szerencsétlenül jartak jávára rendeztek, egészen kihozta a sodrából, hogy Stollig, a „National” criticusa, fellépését kinos jelenetnek nevezte kritikájában. A megsértett énekes, kiméletlen criticusával közelebbről a Theatre Paris-ban találkozott, a mint észrevette, minden szó nélkül arezul ütötte. Stollig azonnal segédekkel szöllött föl, hogy bántalmazóját elgtételt kérjének. A segédek azonban kijelentették, hogy a sértés azon módja annyira brutális és jogtalan, hogy csak egyetlen uton, a törvényes eljárással szereshető elégtétel.

— Rövid hírek. A párisi világkiállítás elhalasztásának híret az új francia keres. miniszter megczófolja. — A magyarsági vizkörösultak jávára Berlinben adakozást indítanak. — Krakóbán a f. e. jepteemberben országos kiállítás lesz, melynek bejelentési határideje június végig tart. — Nagy postalópas történt Belgiában, Brüssel és Antwerpen közt a vasuton; egy csomagot loptak el, melyben 250.000 franknyi értékű papír volt. — V i l m o s császár állapotát a hivatalos jelentések kielégítőnek mondják, annyira, hogy jövő szombaton talán utra kelhet Emsbe.

KÖZGAZDASÁG.

Vegecs közlemények.

— A szállítási adonak teherárú után 3%-ról 5%-ra való felemeltetésé folytán a r a d t e m e s v á r i vasút 1881. év szeptember hó 1-je óta érvényes helyi díjazásához (II. rész) folyó évi július hó 1-én a II. pótlék lép életbe. Ezen pótlék a m. kir. államvasutak díjazási osztályában megszereshető.

— A gács-magyar kötelek forgalomban 1886. évi novemberhó 1-től érvényes 2. díjazá-

